

Články tohoto čísla revue *Cesty katecheze* jsou zaměřeny na obnovu života z EUCHARISTIE. Tomuto pojetí jsou přizpůsobeny i příspěvky v této příloze. Aby se člověku eucharistie stala středem a vrcholem života, je třeba mu pomoci objevit, čím pro něj má a může být.

Část A je určena k porozumění VÝZNAMU SLOVA „eucharistie“ na základě biblických textů. Zde nabídnuté metodické materiály obsahují dva scénáře. První se zabývá významem „dikůvzdání“. Účastníci se seznámí s obsahem modlitby nazývané preface, a také s jejími různými obsahy podle liturgické doby. Tato modlitba je pramenem poznání darů, za které vzdáváme Bohu díky. Způsob zde použitý má význam i pro děti přibližně od devátého roku věku, kdy je vhodný čas, aby rozvinulo svoji osobní modlitbu díky za osoby, události a věci týkající se bezprostředně jeho osobního života, o společnou modlitbu díky církve, do jejíž rodiny bylo svým křtem přičleněno.

Druhý scénář vychází z jiných názvů pro eucharistické slavení. Na základě výkladu biblických textů, účastníci katecheze objevují bohatství významů, které slavení eucharistie má. Pracují zejména s výrazy „večeře Páně“ a „lámání chleba“.

Část B vychází z článku Bedřicha Horáka BLAHO SLAVENSTVÍ A EUCHARISTIE. Nabízí způsob uplatnění jeho poznatků v katechezi a rozšiřuje téma i o souvislost s liturgickým slavením v průběhu liturgického roku. Abychom vám usnadnili orientaci v metodice, uvádíme téměř všechny biblické odkazy v plném znění uspořádané v tabulkách. Tabulka je jen východiskem pro katechetu. Způsob práce s ní je třeba přizpůsobit zkušenostem katechizovaných. Mohou jimi být i děti od přibližně 9.–10. roku věku.

Část C odkazuje na metodiku práce s obrazy představenými na zadní obálce časopisu. Oba se týkají slavení poslední večeře Ježíše s učedníky. První obraz (umývání nohou) zdůrazňuje lásku, kterou Ježíš projevil svým učedníkům. Lásku je pravou obětí, kterou očekává Bůh i od nás. Druhý obraz (poslední večeře) nese poselství o tom, že slavení velikonočního tajemství předpokládá víru člověka v Ježíše. Plné znění metodického postupu najdete na webových stránkách.

Na poslední stránce této přílohy uvádíme již tradičně přehled nových materiálů ke stažení z www.cestykatecheze.cz (rubrika Ke stažení), odkazy na dříve publikované materiály a přehled dalších publikací, textů, multimediálních pomůcek a internetových stránek k tématu čísla.

Umístění této ikonky signalizuje odkaz na internetové stránky časopisu a uvádí přehled materiálů ke stažení.

Obsah:

- A** Pojem „eucharistie“ v katechezi (s. 2–6)
- B** Ježíšova blahoslovenství v katechezi o eucharistii (s. 7–11)
- C** Práce s obrazy k tématu „Ježíš při poslední večeři“ (s. 11)

Přehled materiálů a pomůcek k tématu (s. 12)

Část A: Pojem „eucharistie“ v katechezi

Zaměříme se nejprve na porozumění pojmu „eucharistie“. Věřící jej často považují za pojmenování proměněné hostie nebo svatého přijímání. Málokdy jej vztahují ke slavení mše svaté. V katechezi můžeme účastníkům představit různá další synonyma mše svaté a na základě jejich významu objevovat víru církve i jednotlivce, kterou tato svátost vyjadřuje.

Poznámka: výraz „mše svatá“, který je pro naše současníky nejsrozumitelnější a jednoznačně vymezený, pochází ze 4. století a je odvozen od latinského slova „missa“. To souviselo nejprve s tím, že katechumeni

byli po bohoslužbě slova posílání pryč, neboť svatá tajemství, tj. slavení památky smrti a vzkříšení Ježíše Krista a svatě přijímání, byla určena jen zasvěceným – tj. pokřtěným. Později byli věřící na konci mše svaté „vysílání“ žít v síle pokrmu, který přijali.

Budeme pracovat s biblickými texty a s liturgickými modlitbami. Smyslem níže navržených scénářů je pomoci účastníkům katecheze porozumět slavení mše svaté/eucharistie jako **díkůvzdání** a objevit v této svátosti další její významy pro naši víru na základě synonymem pro eucharistii.

1 VÝRAZ „ECHARISTIE“ PODLE NOVÉHO ZÁKONA

V Novém zákoně jsou výraz „eucharistia“ a od něj odvozená slova spojena: s díkůvzdáním Bohu za stvoření, za vykoupění a za posvěcení. V tabulce jsou uvedeny čtyři základní biblické verše, v níž se tento výraz vyskytuje, a to ve dvou „odstínech“:

L 22,19	Potom vzal chléb, vzdal díky , lámal ho a dával jim se slovy...	εὐχαριστέω odvozeno od eucharistein	být vděčný, cítit vděčnost; vzdát díky
1 K 11,24	... vzdal díky , rozlámal ho a řekl...	εὐχαριστήσας odvozeno od eucharistein	
Mt 26,26	Když jedli, Ježíš vzal chléb, požehnal ho, lámal a dával ho svým učedníkům se slovy: „Vezměte, jezte. To je mé tělo.“	εὐλογέω odvozeno od eulogein εὐλογέω	- chválit - pronést slavnostní požehnání nad chlebem
Mk 14,22	Když jedli, vzal chléb, požehnal ho, lámal a dával jim ho se slovy: „Vezměte. To je mé tělo.“		

Tabulka č. 1. Biblický text je převzat z Bognerova překladu Nového zákona, který se užívá při slavení liturgie. Řecký tvar slov spolu s jejich významem je převzat ze stránky www.greekbible.com; význam je přeložen z angličtiny.

Návrh scénáře č. 1 (od cca 12 let věku):

Smyslem aktivity je porozumět významu slova „eucharistie“ na základě jeho výskytu v Novém zákoně a významu *preface* při slavení mše svaté. Pověšimnout si, za co vzdává církev Bohu díky při slavení liturgie.

 Pomůcky: pracovní listy č. 1 a 2 a text J 17 (viz složka 1302-PP-A na www); kartičky papíru (vel. A6), papír ve velikosti A3 na plakát (může stačit i A4), pruhy papíru (mohou být barevné podle liturgické doby), svíčka, zápalky, bílý nebo žlutý šátek pro plakát.

Postup:

1) Motivace účastníků:

- Vytiskněte biblické verše uvedené v tabulce v řečtině (viz Pracovní list č. 1 – eucharistie), rozstříhejte je na jednotlivé věty a rozdejte účastníkům katecheze tak, aby polovina účastníků dostala verše L 22,19 a 1 K 11,24 a druhá polovina verše Mt 26,26 a Mk 14,22. Účastníci mohou pracovat ve dvojicích.
- Úkolem dvojice je najít slovo, které je uvedeno v obou řecky napsaných verších (v prvním případě se podobá podstatnou částí). Dále účastníci vyhledají v Novém zákoně český překlad obou veršů a určí, jaký český význam má vyhledané slovo.
- Výsledek účastníci napíší na kartičku z papíru.
- Vytvořte z dvojic čtveřice tak, aby v každé čtveřici byly dvě kartičky s různými významy vyhledaných řeckých slov. Zadejte každé skupině tyto úkoly a otázky: dvojice si sdělí české překlady veršů, které jim byly zadány; z jejich porovnání zjistí, při jaké příležitosti byly vysloveny; Jak chápe církev tuto událost? (jako ustanovení svátosti eucharistie); Co z toho vyplývá pro význam eucharistie? Co se při této svátosti děje?
- Zástupci všech skupin postupně odpoví na položené otázky.

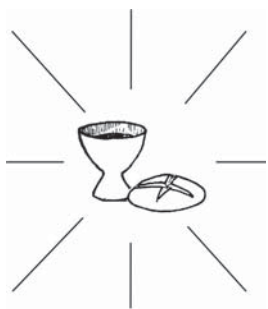
2) Díkůvzdání v Ježíšově modlitbě:

- Vraťte se k významu „díkůvzdání“. Položte účastníkům katecheze otázku: Kdo vzdával díky, komu a při jaké události? (Ježíš svému Otci při velikonoční večeři s apoštoly, kterou nazýváme v křesťanské tradici jako „poslední večeře“.)
- Ježíšovy rozhovory i modlitbu k Otci při poslední večeři zaznamenal autor Janova evangelia. Přečtete nahlas slavnostním způsobem Ježíšovu „velekněžskou modlitbu“ v J 17, v níž Ježíš připomíná poslání, které dostal od Otce, a prosí za své učedníky. Tuto modlitbu můžeme považovat za

shrnutí Ježíšova odkazu ke slavení eucharistie. Připravte text této modlitby pro účastníky k jejich vlastnímu rozjímání (při četbě můžete rozsvítit svíčku).

3) Díkůvzdání církve – význam *preface* a její obsah:

- Při slavení eucharistie můžeme identifikovat liturgickou modlitbu, ve které kněz výslovně mluví o „vzdávání díky“ a jmenuje konkrétní dary, které jsme dostali od Boha. Účastníci se mohou zamyslet nad tím, v jaké části mše svaté se tak děje.
- Touto modlitbou začíná tzv. eucharistická modlitba, jde o její první část zvanou *preface*. Část obsahu této modlitby se v průběhu liturgického roku mění. V „Pracovním listě č. 2 – *preface*“ je uveden výběr *prefací* podle misálu, které se vztahují k hlavním liturgickým obdobím (vyjma mezidobí). Vytiskněte je a rozstříhejte tak, aby každá dvojice dostala jednu *prefaci*. Úkolem účastníků katecheze je přečíst si tuto modlitbu a vyjádřit vlastními slovy v souvislosti s významem liturgického období, za co vzdáváme Bohu díky. Jednotlivé skupiny své závěry napíšou na pruh papíru velkými písmeny (nejlépe fixem). Vytvořte pak společný plakát, v jehož středu bude symbol eucharistie, a od něj nalepujte postupně pruhy papíru jako paprsky (viz obrázek). Do středu připište k symbolům slova EUCHARISTIE a DÍKŮVZDÁNÍ. Účastníci pak plakát okomentují (zástupce z každé skupiny vysvětlí obsah paprsku, který skupina sestavila a nalepila).

4) Osobní díkůvzdání

- Setkání zakončete ponecháním prostoru účastníkům katecheze k vlastní meditaci a modlitbě. Položte při tom plakát na šátek a zapalte svíčku. Kdo chce, může se připojit k plakátu písemnou formou a připsat svoji modlitbu, svůj symbol; pokud jsou účastníci zvyklí pracovat s biblickými postavkami, položte plakát na velký kruhový šátek a vyzvěte účastníky, aby si vybrali biblickou postavu, která je jim blízká, a umístili ji vedle plakátu v postoji, který bude vyjadřovat díkůvzdání podle jejich citění.

Návrh scénáře č. 2 (určený dětem přibližně od 9 do 12 let věku) na téma mše svaté/eucharistie jako díkůvzdání.

Účelem uvedeného scénáře je jednak postupně uvádět děti do smyslu jednotlivých liturgických modliteb mše svaté a jednak jim pomáhat růst ve vlastní modlitbě. Malé děti se učí děkovat samy za sebe v jednoduché modlitbě vlastními slovy. Většinou myslí hlavně samy na sebe a své nejbližší. Po devátém roce věku již děti většinou přijímají Pána Ježíše v eucharistii, a je tedy žádoucí je uvádět i do smyslu modliteb celé církve a zároveň tak obohacovat jejich osobní modlitbu. Učíme je děkovat Bohu za jeho činy v dějinách spásy, které vykonal také pro mne, jak děti poznávají z Písma svatého. Práce s biblickými texty v katechezi a liturgickými modlitbami by měla být úzce propojena. Děti tak postupně porozumí tomu, že v liturgii slavíme Boží činy, které Bůh koná i v našem životě.

Pomůcky: nakopírované čtyři verše z tabulky č. 1 a Pracovní list č. 3 – *preface* o eucharistii (viz složka 1302-PP-A na [www](http://www.w)).

Postup:

1) Motivace účastníků:

- Vytiskněte verše uvedené v tabulce v češtině a dejte všechny čtyři vždy dvojici nebo trojici dětí. Jejich úkolem je určit, co mají všechny tyto verše společného (např. sdělují nám něco o Ježíši; napsali to čtyři různí autoři, takže jde o něco důležitého; stalo se to při velikonoční večeři Ježíše s apoštoly; jsou zde použita stejná nebo podobná slova...). Nenapovídajte dětem, ale motivujte je, aby přišly samy na co nejvíce podobností. Jejich postřehy zapisujte na tabuli. V závěru položte dětem otázku, kterou událost verše připomínají?

2) Četba z Písma svatého a porozumění okolnostem události

- Přečtěte si o této události v evangeliu, doporučujeme Mt 26,17–20.26–29. Vynecháváme dialog Ježíše s Jidášem. Děti by měly mít text před sebou.
- Zopakujte důležité informace buď formou otázek, nebo tak, že budete dětem říkat vybraná slova (nebo je ukazovat napsaná velkými písmeny na pruzích papíru) a děti na ně budou reagovat.
- Příklad otázek (děti si zapisují odpovědi ve skupině na papír, ty pak porovnávají): Při kterých svátcích se konala tato večeře? Co při této večeři vykonal Ježíš s chlebem? (požehnal ho, lámal a dával ho svým učedníkům); Co vykonal Ježíš s kalichem vína? (vzdal díky a podal jim ho); Co Ježíš řekl o chlebu a vínu? (je to

jeho tělo a krev nové smlouvy). Je třeba, aby děti vyhledaly odpovědi v textu. Zodpovězte případné dotazy dětí. Ujistěte se, zda děti porozuměly výrazu „vzdal díky“.

- Příklad slov, na která mají děti na základě textu reagovat: Velikonoce, večeře, chléb, kalich, tělo, krev, požehnání, díkůvzdání, lámání.

3) Vysvětlení pojmu „vzdávat díky“ a „eucharistie“

- Položte dětem otázku: Co myslíte, komu a proč vzdal Ježíš díky, když vzal kalich? (Můžete si také na prvním papíře všimnout, že vzdal díky i za chléb, než ho rozlámal.) Hledejte společně odpověď na tuto otázku. Předpokládáme přítom, že děti již vědí, že Ježíše poslal na svět Bůh Otec a svěřil mu úkol přivést všechny lidi do Boží rodiny (Božího království).
- Ježíš při této velikonoční večeři také svým učedníkům řekl, aby ji konali na jeho památku. Vždy, když slavíme mši svatou, připomínáme si také tuto velikonoční večeři a podobně jako Ježíš „vzdáváme díky“. Pro toto „díkůvzdání“ máme řecký výraz „eucharistie“. Zeptejte se dětí, zda toto slovo již někdy slyšely. Když se říká, že slavíme „eucharistii“, slavíme mši svatou.
- Ve mši svaté je jedna modlitba, kterou se za nás všechny modlí kněz, a při ní říká, za co vzdává církev Bohu díky. Každou neděli bývá tato modlitba jiná. Ptejte se dětí: Co myslíte, za co asi děkujeme Bohu o Vánocích? A za co o svátku Panny Marie?

4) Díkůvzdání za mši svatou

- Na Zelený čtvrtek a také při slavnosti, které se říká Těla a Krve Páně (starším názvem Božího těla), děkuje kněz jménem nás všech za mši svatou. Rozdejte dětem nakopírovaný text preface o eucharistii č. 2. Jejich úkolem je podtrhnout různými barvami všechny dary, za které kněz v této modlitbě děkuje. Poté si vysvětlíte, co je jimi míněno. Pokud děti nebudou schopné „zpracovat“ text modlitby samy, udělejte to společně. Výrazy, které jsou pro děti zatím nepochopitelné, protože k nim nemají patřičné znalosti, se zatím nezabývejte. Soustředte se zejména na ty, které jsou dětem povědomé. Rozhovorem o těchto věcech prohloubíte jejich poznání a propojíte je se slavením eucharistie.

- Text preface:

Vpravdě je důstojné a spravedlivé, dobré a spasitelné,

svatý Otče, všemohoucí, věčný Bože, abychom ti vždycky a všude vzdávali díky, skrze našeho Pána, Ježíše Krista.

Neboť on je naše jediná a dokonalá oběť:

jako Beránek neposkvrněný se obětoval na kříži za spásu celého světa;

a na svou smrt nám odkázal trvalou památku,

když naposled večeřel se svými apoštoly.

A my odevšad přicházíme, abychom

jedli z jeho svatého stolu

a měli účast na jeho vykoupení,

a ty nás sjednocuješ ve víře a lásce

a dáváš nám naději, že se svým Spasitelem jednou zasedneme za stůl v tvém věčném království.

A proto tě chválíme a se všemi nebeskými zástupy zpíváme píseň o tvé slávě a voláme...

Poznámky podtrženým slovům: slovo „oběť“ vysvětlujeme dětem jako „dar Bohu“; „spása“ – přivést všechny lidi do společenství s Bohem, obnovit svět podle Božího plánu při stvoření; „památka“ – mše svatá, kterou slavíme na památku Ježíš Krista; „svatý stůl“ – oltář, symbol Krista, který se nám dává jako pokrm pro naši víru, naději a lásku; „vykoupení“ – abychom vírou přijali, že Ježíš zemřel i za naše hříchy a chce nám je odpustit; „sjednocuješ“ – Bůh z nás činí rodinu svých dětí, kterou spojuje víra v Boha a vzájemná láska; hostina u svatého stolu při mši svaté je příslibem, že budeme žít věčně s Kristem u Boha, podobně jako tak již žijí „nebeské zástupy“, které spolu s námi slaví každé díkůvzdání (eucharistii, mši svatou).

Text je rozepsán v grafické úpravě pro děti, viz Pracovní list č. 3 – preface o eucharistii.

2 SYNONYMA K OZNAČENÍ SVÁTOSTI EUCHARISTIE

Na katechetické setkání se scénářem č. 1 (viz z pohledu víry církve na základě dalších textů z Pís-
část A) může navázat další, při kterém rozšíříme ma svatého:
účastníkům jejich porozumění významu eucharistie

Synonymum	Odkaz	Biblický text	Poznámky k výkladu
Večeře Páně	1 K 11,20.26	Když se tedy scházíte, už to není večeře , jak ji ustanovil Pán . Kdykoli totiž jíte tento chléb a pijete z tohoto kalicha, zvěstujete smrt Páně, dokud on nepřijde .	Pod způsoby chleba a vína je skryt celý božský život (dar Nejsvětější Trojice), který k nám přišel v Kristu a jeho celém konání a daruje se nám. Tomu je třeba porozumět a podle toho eucharistii přijímat, aby nám nebyla „k odsouzení“. Srov. SC 8; 1 K 11,27–28.
	Zj 19,9a	A dále mi řekl: „Zapiš to: Blaze těm, kdo jsou pozváni k Beránkově svatební hostině!“	Eucharistie je nejen vyjádřením víry církve a zdrojem Boží milosti, ale také zárukou budoucí slávy
Lámání chleba	Mt 26,26	Když jedli, Ježíš vzal chléb, požehnal ho, lámal a dával ho svým učedníkům se slovy: „Vezměte, jezte. To je mé tělo.“	Při židovské velikonoční hostině bylo gesto lámání chleba znamením bratrské lásky, pohostinnosti a přátelství.
	1 K 11,24	Vzdal díky, rozlámal ho a řekl: „Toto je moje tělo, které se za vás vydává. To činite na mou památku.“	Proměněný chléb, znamením vzkříšeného Pána, je věřícím lámán, aby si uvědomovali význam stolování s Kristem, tedy to, že je přítomen uprostřed nich a oni mu náležejí.
	Mt 14,19	...vzhlédl k nebi a požehnal, lámal chleby učedníkům a učedníci zástupům.	Všechny verše jsou vyňaty z vyprávění o rozmnožení chlebu a ryb, všechny spojuje gesto lámání chleba
	Mt 15,36	...vzdal díky, lámal a dával učedníkům a učedníci lidem	Ježíš sytí hladové lidi chlebem tak, že je dostatek pro všechny a ještě zbývá.
	Mk 8,6.19	...vzdal díky, lámal a dával učedníkům, aby je předkládali; předložili je tedy lidu... když jsem rozlámal těch pět chlebu pro pět tisíc lidí, kolik košů plných kousků chleba jste ještě nasbírali? Odpověděli mu: „Dvanáct“.	To se ve spojení s Kristovou obětí stává znamením lásky Ježíšovy, který daruje svým učedníkům a skrze ně i všem ostatním hladovým lidem sám sebe.
	J 6,11–12	Potom Ježíš vzal chleby, vzdal díky a rozdělil je sedícím; stejně i ryby, kolik kdo chtěl. Když se najedli, řekl učedníkům: „seberte zbylé kousky, aby nepřišlo nic nazmar!“	
	L 24,30.35	Když byl s nimi u stolu, vzal chléb, pronesl nad ním požehnání, rozlámal ho a podával jim. Oni sami pak vypravovali, co se jim přihodilo na cestě a jak ho poznali při lámání chleba.	poznávací znamení pro Ježíšovy učedníky
	Sk 2,42.46 Sk 20,7.11	Setrvali v apoštolském učení, v bratrském společenství, v lámání chleba a v modlitbách. Každý den zůstávali svorně v chrámu, po domech lámali chléb a jedli pokrm v radosti a s upřímností srdce. První den v týdnu jsme se sešli k lámání chleba. Pavel mluvil k bratřím... Potom zase šel nahoru, lámal chléb a pojedl. Mluvil ještě dlouho...	praxe prvotní církve
1 K 10,16–17	Kalich požehnání, který žehnáme – není to účast v Kristově krvi? Chléb, který lámeme – není to účast v Kristově těle? Protože je to jeden chléb, tvoříme jedno tělo, i když je nás mnoho, neboť všichni máme účast na jednom těle.	znamení jednoty s Kristem a jednoty jeho učedníků	
oběť chvály	Žd 13,15	Skrze něho tedy podáváme stále Bohu oběť chvály, to je ovoce rtů, které chválí jeho jméno.	z řeči o následování Krista v bratrském společenství
duchovní oběť	1 Pt 2,5	A vy sami se staňte živými kameny pro duchovní chrám, svatým kněžstvem, které přináší duchovní oběti, Bohu příjemné skrze Ježíše Krista.	z Petrova kázání o církevní obci, kterou představuje jako Boží dům

Tabulka č. 2: Další významy eucharistie na základě biblických textů a tradice církve.

Návrh scénáře č. 3:

Obsah biblických textů uvedených v tabulce koresponduje s texty druhé hlavní části mše svaté – bohoslužby oběti. V jejím centru je eucharistická modlitba, o jejíž struktuře jsme již dříve uveřejnili článek „Dějiny spásy v eucharistické modlitbě“ (3/2009), s tímto schématem:

V tomto katechetickém setkání porovnáme biblické texty v tabulce s vybranými liturgickými modlitbami, které obsahuje Pracovní list č. 4 – modlitby z bohoslužby oběti. Jde o tyto modlitby:

Modlete se bratři a sestry, aby se má i vaše oběť zalíbila Bohu, Otci všemohoucímu. / Ať ji přijme ke své slávě a k spáse světa.

Neboť on, když se vydával na smrt, vzal při večeři chléb, vzdal ti díky, lámal, dával svým učedníkům a řekl: Vezměte a jezte...

Kdykoliv jíme tento chléb a kdykoliv pijeme tento kalich, zvěstujeme tvou smrt a čekáme na tvůj příchod, Pane Ježíši Kriste.

Proto konáme, Bože, slavnou památku našeho vykoupení: Zvěstujeme, že Kristus zemřel a sestoupil mezi mrtvé, vyznáváme, že vstal z mrtvých a usedl po tvé pravici, a v očekávání jeho slavného příchodu obětujeme ti jeho tělo a jeho krev, oběť, ve které ty má zalíbení a celý svět spásu. Shlédni, dobrotivý Otče, na oběť, kterou ty sám vložil do rukou své církvi: dej všem, kdo budou z tohoto jednoho chleba jíst a z tohoto jednoho kalicha pít, ať jsou v Duchu svatém jedno tělo, aby se tali dokonala a živou obětí v Kristu, k chvále tvého jména. (Ze 4. eucharistické modlitby)

Hle, Beránek Boží, ten, který na sebe vzal hříchy světa. Blahoslavení, kdo jsou pozváni k večeři Beránkově.

Pomůcky: nakopírovaný Pracovní list č. 4 – modlitby z bohoslužby oběti ze složky 1302-PP-A na www; pruhy papíru, fixy; Nový zákon pro každého účastníka

Postup:

- rozdělte účastníky katecheze do dvojic a každé dvojici zadejte vyhledání jednoho nebo více veršů, které svým obsahem souvisejí. Prvním úkolem dvojice je najít souvislost mezi mší svatou a zadanými verši;
- rozdejte účastníkům nakopírovaný pracovní list č. 4 a vyzvěte je, aby vyhledali liturgické modlitby, které souvisejí s obsahem vyhledaných biblických veršů, a určili, v jaké části mše svaté se tato modlitba užívá;
- účastníci opíšou text modlitby a příslušného verše na pruh papíru různými barvami;
- zástupci jednotlivých dvojic sdělí výsledky ostatním;
- pruhy papíru sestavte podle pořadí, jak zaznívají ve mši svaté
- zodpovězte případné dotazy
- závěrečná meditace a modlitba: každý účastník si nalistuje v evangeliu J 15,9–17 text, který je v Bognerově překladu označen nadpisem „Příkázání lásky“. Jde o text, který autor evangelia uvádí jako součást Ježíšovy řeči při poslední večeři. Doporučte účastníkům katecheze, aby jej četli a uvažovali nad ním z pohledu Ježíšova příkázání „To konejte na mou památku“. Následuje chvíle tiché meditace tohoto textu, kterou můžete uzavřít společnou modlitbou.

Použité prameny:

Misál na každý den liturgického roku. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2003.

KOPEČEK, Pavel. Lámání chleba je výrazným symbolem. <http://www.nase-rodina.cz/article.php?clanek=834>.

Písmo svaté, překlad Václava Bognera, J 15,9–17.

Gigliani, Paulo. *Svatosti Krista a Církve.* Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1996.

Část B: Ježíšova blahoslavenství v katechezi o eucharistii

Program pro katechezi, který vychází z článku Bedřicha Horáka „Blahoslavenství a eucharistie“ a uvádí souvislost mezi biblickými texty a slavením liturgie

1 ÚVOD PRO KATECHETU A VÝCHODISKA KE KATECHEZI

Autor našeho článku uvádí, že „rysy těch, kdo jsou prohlášeni „šťastnými“, jsou vlastně rysy Ježíšovy“ a lze je získat pouze ve spojení s ním. Při slavení eucharistie se s Ježíšem spojujeme různým způsobem (naslouchání, modlitby, zpřítomňování důležitých událostí a pronikání do jejich tajemství, setkání ve společenství s ostatními věřícími a zvláště s Ježíšem ve svatém přijímání...), v tom všem můžeme najít podobnost s tím, k čemu nás vyzval Kristus prohlášením blahoslavenství. Můžeme říci:

- k prožívání blahoslavenství jako základního programu „magny charty“ našeho života, nás uschopňuje Bůh zejména při slavení eucharistie;
- vědomé slavení eucharistie (činná účast) je „předchutí“ věčného života s Bohem, v němž se jednou dovrší naše štěstí.

„Blahoslavenství“ (Mt 5,3–12) tedy nejsou „učivem“, které by navíc bylo možné zvládnout během jedné vyučovací hodiny nebo katechetického setkání. Pokud bychom je katechizovaným podávali jako informaci o tom, že Ježíš řekl na začátku svého veřejného působení v Galileji něco velmi důležitého, a pak bychom se k tomuto programu již nevraceli, snížili bychom významně jeho hodnotu na „jedno“ z mnoha Ježíšových prohlášení. Jak vyplývá z článku B. Horáka, blahoslavenství jsou zvláštním způsobem **po-voláním ke spáse**, která byla ohlašována ve Starém zákoně, Ježíš nám k ní otevřel cestu a my se učíme

dávat na tuto Boží nabídku adekvátní odpověď.

Seznamte se nejprve se zpracováním podkladů pro katechezi se všemi věkovými skupinami přibližně od věku devíti let. Z nich vychází konkrétní program představený v části B. Jednotlivá blahoslavenství jsme porovnali se starozákonními tematicky příbuznými texty a souvisejícími novozákonními texty (viz níže – tři vedle sebe umístěné sloupce v tabulkách). Z tohoto základu může vycházet katechetický program pro ty, kteří se teprve začínají seznamovat se životem z víry.

Pro ostatní můžeme program rozšířit o souvislost mezi blahoslavenstvími a slavením liturgie. V další části každé tabulky je uvedeno, ve které části liturgického roku se tyto texty užívají ve mši svaté. Pokusili jsme se je přiřadit k jednotlivým liturgickým dobám a svátkům, jejichž charakteru odpovídají. V některých případech je to jednoznačné, v ostatních si musíme pomoci i vzdálenější souvislostí. Z pohledu katechetického záměru je to možné. Aby byl tento záměr srozumitelný, uvádíme jednotlivá blahoslavenství v pořadí podle svátků nebo období liturgického roku, jimž jsme je přiřadili.

Boží lid očekával příchod slíbeného Zachránce, Me-siáše, pomazaného samým Hospodinem. Zaměříme se na tyto skutečnosti:

Očekávání od Zachránce podle proroků	Blahoslavenství – ohlášení příchodu spásy Ježíšem	Očekávaná odpověď člověka (podle Ježíšových podobností a jednání; podobný postoj vyjadřují i autoři žalmů)
--------------------------------------	---	--

Bůh odpovídá na nářek svého lidu a dává příslib spásy / advent		
Iz 41,17–20: Chudáci a ubožáci marně hledají vodu, jejich jazyk vysychá žízni. Já, Hospodin, je vyslyším, já Bůh Izraele, je neopustím. Na holých pahorcích dám vytrysknout řekám, uprostřed údolí zříd-lům, změním step v jezera vod, vyprahlou zemi v prameny vod ... aby všichni viděli a poznali, aby uvěřili a pochopili, že to způsobila Hospodinova ruka, že Svatý Izraele to stvořil.	Blaze těm, kdo hladovějí a žízní po spravedlnosti, neboť oni budou nasyceni. (verš 6)	J 4,5–15: Setkání Ježíše se Samaritánkou. Ž 145,1.9: Budu tě oslavovat, můj Bože, králi, budu velebit tvé jméno po všechny věky. Dobrotivý je Hospodin ke všem a soucit má se všemi svými tvory. Ž 107,5–9: Hladověli a žíznili, život v nich chřadl. Tu volali ve své tísní k Hospodinu, a on je z jejich úzkostí vysvobodil. Vedl je pravou cestou, aby došli do města, kde by mohli bydlet. Ať chválí Hospodina za jeho milosrdenství, za jeho divy k dobru lidí, neboť žíznivou duši ukojil, hladovou duši naplnil dobrými věcmi. (srov. s Lk 1,53)
V liturgii:		
Čtení z Izajáše je součástí bohoslužby slova ve čtvrtek <u>2. adventního týdne</u> . Navazuje zpěv před evangeliem: „Aleluja. Rosu dejte, nebesa, shůry, oblaka, spust'te dešť práva: ať se otevře země a zplodí spásu! Aleluja.“		
Ježíš nás při slavení eucharistie sytí celým svým životem pod způsoby chleba a vína. Setkání s Ježíšem Kristem ve svatém přijímání je zdrojem našeho života, je to „živá voda“, o níž mluvil Ježíš se Samaritánkou.		

Tichost, mírnost, vlídnost, pokora... / Ježíšovo narození		
<p>Iz 62,11: Hospodin ohlašuje až do končin země: „Řekněte síónské dceři: Hle, přichází tvá spása, u sebe má svou mzdu, před sebou má svůj zisk. Nazvou je: „Svatý lid, vykopení od Hospodina.“ Ty pak dostaneš jméno „Vytoužené, neopuštěné město.““</p> <p>Za 9,9: Řekněte síónské dceři: Hle, tvůj král k tobě přichází, pokorný, sedí na oslu, na oslátku, mláděti soumara. (také Mt 21,1–11)</p>	<p>Blaze tichým, neboť oni dostanou zemi za dědictví. (verš 5)</p>	<p>Mt 11,29: Vezměte na sebe mé jho a učte se ode mě, neboť jsem tichý a pokorný srdcem, a naleznete pro své duše odpočinek.</p> <p>Ž 37,3–6: Doufej v Hospodina a čiň dobro, pak budeš přebývat v zemi a těšit se klidu. Raduj se v Hospodinu a dá ti, po čem touží tvé srdce. Hospodinu svěř svůj osud, v něho důvěřuj, on sám bude jednat. Tvé spravedlnosti dá vzejít jako světlu, tvému právu jak polednímu jas.</p>
V liturgii:		
<p>Čtení z Izajáše se čte na slavnost Narození Ježíše Krista ráno; ze Zachariáše ve 14. neděli v mezidobí, cyklus A. Evangelium podle Matouše (21,1–11) na Květnou neděli v cyklu A v průvodu. Ž 37 doporučuje reakci moudrých na pronásledování a nespravedlnost (zpívá se jako mezizpěv o některých nedělích v mezidobí a ve svátek učitelů církve. Zde je spojen s moudrostí člověka.</p> <p>Ve mši svaté je několik okamžiků, kdy má věřící setrvat v tichu, aby se ho mohla dotknout hloubka Božích tajemství (při úkonu kajcnosti, po četbě evangelia, po svatém přijímání).</p>		

Následování Ježíše v jednání s druhými lidmi / doba postní		
<p>Př 17,5: Kdo se smilovává, ten najde slitování.</p> <p>Oz 6,4b–6: Vaše láska je jako ranní mráček, jako rosa, která záhy mizí. Proto jsem je otesával skrze proroky, zabíjel slovy svých úst, ale má spravedlnost vyjde jak světlo, protože chci lásku, a ne obětí, poznání Boha je víc než celopaly.</p>	<p>Blaze milosrdným, neboť oni dojdou milosrdenství. (verš 7)</p>	<p>Ježíšova podobenství: L 10,30–37 (o milosrdném Samaritánu), Mt 18,23–35 (o nemilosrdném služebníkovi)</p> <p>Ž 51,3–4.18–19: Smiluj se nade mnou, Bože, pro své milosrdenství, pro své velké slitování zahraď mou nepravost. Úplně ze mě smyj mou vinu a očist' mě od mého hříchu. Vždyť nemáš zálibu v oběti, kdybych věnoval žertvu, nebyla by ti milá. Mou obětí, Bože, je zkrroušený duch, zkrroušeným a pokorným srdcem, Bože, nepohrdneš.</p>
V liturgii:		
<p>Čtení z proroka Ozeáše a Žl 51 jako mezizpěv jsou součástí bohoslužby slova o sobotě po 3. neděli postní. Následuje zpěv před evangeliem ze Žl 95,8ab: „Nezatvrzujte dnes svá srdce, ale slyšte hlas Hospodinův.“ Evangelium vypráví příběh celníka, který se vrátil domů ospravedlněn. Farizeovi se tohoto milosrdenství nedostalo (L 18,9–14).</p> <p>Při slavení eucharistie se připojujeme k obětímu průvodu, abychom předložili Bohu svůj život a připojili se tak k oběti Kristově. Bůh od nás nechce hromadění dobrých skutků a sebezáporů, ale lásku, která se projevuje milosrdenstvím k druhým lidem.</p>		

Ti, kdo jsou pronásledováni kvůli víře a očekávají pomoc od Boha / Velikonoce		
<p>Iz 61,1: Hospodin mne pomazal k tomu, abych nesl radostnou zvěst pokorným (chudým).</p> <p>také Mt 11,5</p>	<p>Blaze chudým v duchu, neboť jejich je království nebeské. (verš 3)</p>	<p>L 11,5–14: Podobenství o neodbytném příteli.</p> <p>Ž 22,8–9.20: Posmívají se mi všichni, kdo mě vidí, šklebí rty, pokyvují hlavou: „Spoléhal na Hospodina, ať ho vysvobodí, ať ho zachrání, má-li ho rád!“ ... Ty však, Hospodine, nestůj daleko, má sílo, pospěš mi na pomoc!</p>
V liturgii:		
<p>Izajášovo proroctví je zařazeno mezi čtení 3. adventní neděle cyklu B (radostné), také mše při svěcení olejů na Zelený čtvrtek. Žl 22 se zpívá jako mezizpěv na Květnou neděli. Na něj navazuje zpěv před evangeliem z Fp 2,8–9: „Kristus, který přináší evangelium plné naděje, byl poslušný až k smrti, a to k smrti na kříži. Proto ho také Bůh povýšil a dal mu Jméno nad každé jiné jméno...“</p> <p>Ježíšovo umučení, smrt a vzkříšení slavené ve velikonočním třídenní jsou vrcholem liturgického roku. K jejich zpřítomnění však dochází v každé mši svaté. Každá neděle je vzpomínkou na Velikonoce, na dovršení všech činů, které Bůh pro naši záchranu vykonal. Setkání s Ježíšem ve mši svaté se nám má stát pravidelným vrcholem každého týdne.</p>		

Kristovi učedníci, kteří předávají pokoj, který přijal od Boha / Panna Maria (květen)		
<p>1 Pa 22,9–10: Hle, narodí se ti syn. Ten bude mužem odpočinutí. Jemu dám odpočinout od všech jeho okolních nepřátel. Vždyť jeho jméno bude Šalomoun (to je Pokojný). Za jeho dnů poskytnu Izraeli pokoj a mír. On vybuduje dům pro mé jméno. On se stane mým synem a já mu budu Otcem...</p> <p>Iz 9,5–6: Hle, dítě se nám narodilo, syn je nám dán, vládu má na svém rameni a dostane jméno podivuhodný rádce, mocný Bůh, věčný otec, kníže pokoje. Jeho vladařství vzroste a pokoje nebude konce, bude vládnout na Davidově trůně a v jeho království, aby je upevnil a utvrdil právem a spravedlností od tohoto času až navěky! Způsobí to horlivost Hospodina zástupů.</p>	<p>Blaze těm, kdo působí pokoj, neboť oni budou nazváni syny Božími. (verš 9)</p>	<p>Mt 5,44n: Milujte své nepřátele...</p> <p>Ž 34,15: Okuste a vizte, jak je Hospodin dobrý, blaze člověku, který se k němu utíká. Bojte se Hospodina, jeho svatí; těm, kdo se ho bojí, nic nechybí... Chraň se zlého a čině dobré, hledej pokoj, usiluj o něj!</p> <p>Ž 37,3.4.7–8.11: Doufej v Hospodina a čiň dobro, pak budeš přebývat v zemi a těšit se klidu. Raduj se v Hospodinu – a dá ti, po čem touží tvé srdce... Ztiš se před Hospodinem a čekej na něj. Nevzrušuj se kvůli tomu, kdo jde úspěšně svou cestou, nad tím, kdo strojí pikle. Odlož hněv a zanech rozhořčení, nevzrušuj se, ať se nedopustíš zlého ... pokorní obdrží zemi a bude je blažit dokonalý pokoj.</p>
V liturgii:		
<p>Čtení z Izaiášova mesiášského textu je zařazeno do liturgie o Panně Marii. Žalm 37 v liturgii o učitelích církve a také několikrát v liturgickém mezidobí. Maria přijala od Boha poslání spolu s jeho pokojem (Neboj se, Maria...) a v tomto pokoji prožívala i svůj život s ním (Maria to vše uchovávala ve svém srdci...).</p> <p>Výrazným gestem předání Kristova pokoje při slavení eucharistie je pozdravení pokoje. Více o něm viz http://www.cesty-katecheze.cz/casopis/2009-4/Pozdraveni-pokoje.html.</p>		

Ti, kdo truchlí kvůli nevěře těch, kteří nedbají Hospodina / slavnost sv. Cyrila a Metoděje		
<p>Iz 61,2–3: ... potěšit všechny truchlící, pozvednout truchlící na Sijónu, dát jim místo popela na hlavu čelenku, olej veselí místo truchlení, závoj chvály místo ducha beznaděje...</p>	<p>Blaze těm, kdo pláčou, neboť oni budou potěšeni. (verš 4)</p>	<p>L 16,19–31: O boháči a Lazarovi</p> <p>Ž 117,1–2: Chvalte Hospodina, všichni lidé, oslavujte ho, všechny národy. Neboť mocně vládne nad námi jeho milosrdenství a Hospodinova věrnost trvá navěky.</p>
V liturgii:		
<p>Izajášovo proctví se čte v 1. čtení na slavnost sv. Cyrila a Metoděje, Ž 117 se zpívá jako mezizpěv; s příslibem proroka také souvisí Ježíšův misijní příkaz Mt 28,19–20: „Jděte a učte všechny národy, praví Pán: já jsem s vámi po všechny dny až do konce světa.“ (Zpěv před evangeliem) Při četbě evangelia o rozeslání 72 učedníků (L 10,1–9) jsme povzbuzeni k účasti na Ježíšově misi, pro kterou vybavuje učedníky nejen svými slovy, ale také mocí.</p> <p>Na závěr každé mše svaté jsme vysláni slovy: „Jděte ve jménu Páně“, abychom žili podle blahoslavenství v síle eucharistie, skrze niž v nás působí Ježíšův Duch.</p>		

Ti, kdo jsou pronásledováni kvůli Kristu a obstojí ve víře / mučedníci		
<p>Iz 50,6–7a: Svá záda jsem vydal těm, kteří mě bili, své líce jsem vydal těm, kteří rvali můj vous. Svou tvář jsem neskryl před hanou a slinou. Pán, Hospodin, mi však pomáhá, proto nejsem potupen.</p>	<p>Blaze těm, kdo jsou pronásledováni pro spravedlnost, neboť jejich je království nebeské. (verš 10)</p> <p>Blaze vám, když vás budou tupit a pronásledovat a lživě mluvit proti vám všechno zlé kvůli mně. Radujte se a jásejte, protože máte hojnou odměnu v nebesích. Stejně pronásledovali i proroky, kteří byli před vámi. (verš 11–12)</p>	<p>Mt 26,14–25 (o Jidášově zradě)</p> <p>Ž 69,8–10.31.34: Pro tebe jsem snášel potupu, pohana pokryla mou tvář. Svým bratrům stal jsem se cizincem, synům své matky neznámým. Neboť mě stravuje horlivost pro tvůj dům, padají na mě urážky těch, kdo tě urážejí... Písní budu slavít Boží jméno, velebit budu zpěvem chvály. ... Neboť Hospodin slyší chudáky, nepohrdá svými vězni.</p>
V liturgii:		
<p>Část písně trpícího Služebníka z knihy proroka Izajáše je prvním čtením ve středu ve Svatém týdnu. Následuje Žl 69 jako mezizpěv a evangelium o zradě Jidášově (Mt 26,14–25).</p> <p>Při slavení eucharistie se připojujeme k vítězné církvi a spolu s ní chválíme Boha a vzdáváme mu díky. Zvláště je to zřejmé při eucharistické modlitbě ve zpěvu Svatý, svatý, svatý...</p>		

Ti, kteří milují Boha a své bližní a jednají spravedlivě / Slavnost všech svatých; Slavnost Ježíše Krista Krále		
Ž 15,1–5: Hospodine, kdo smí přebývat na tvé svaté hoře? Kdo žije bez vady a koná spravedlnost, upřímně smýšlí ve svém srdci, svým jazykem nepomlouvá. Nečiní příkoří svému bližnímu, netupí svého souseda. Nešlechtným člověkem pohrdá, ale váží si těch, kdo se bojí Hospodina. Nelichvaří svými penězi a nebere úplatky proti nevinnému. Kdo takto jedná, nikdy nezakolísá!	Blaze těm, kdo mají čisté srdce, neboť oni uzří Boha. (verš 8)	Zj 22,3–4: Prokletí už nebude, bude tam stát trůn Boží a Beránkův, jeho služebníci se mu budou klanět, budou hledět na jeho tvář a jeho jméno ponosou na čele. 1 K 13,12 (Nyní vidíme jen jako v zrcadle, nejasně, ale potom uvidíme tvář v tvář...) 1 J 3,2b (Víme však, že až on se ukáže, budeme mu podobní, a proto ho budeme vidět tak, jak je.) Žd 12,14 (Usilujte o pokoj se všemi lidmi a o svatost, bez které nikdo neuvidí Pána.)
V liturgii:		
Žalm 15 je jako mezizpěv uveden v několika týdnech v mezidobí a také při mši svaté o svatých (č. 2). Zde mu předchází čtení ze 3. knihy Mojžíšovy, která obsahuje Hospodinův požadavek: „Budte svatí, poněvadž já, Hospodin, váš Bůh, jsem svatý“ ... „Miluj bližního jako sebe.“ (z Lv 19,1–2; 17–18). Četba evangelia č. 2 je z Mt 5,13–16 „Vy jste světlo světa“. Při slavení liturgie je několik úkonů, při kterých nás Bůh očisťuje. Více viz článek Jana Šlégra – Úkon kajicnosti v tomto čísle.		

Tabulky k programu blahoslovenství v Písmu svatém. Překlad biblického textu je převzat z liturgických knih (V. Bogner). Ke stažení na www.w

2 NÁMĚT NA CELOROČNÍ PROGRAM

Následování Ježíše podle blahoslovenství

Program vychází z požadavku propojit prožívání liturgie s katechezí, která má vyústit v praktickém životě z víry. Jeho účelem je poznávat naplnění Božích příslibů spásy pomocí porozumění blahoslovenstvím v kontextu Starého zákona i evangelia a učit se **odpovědi na povolání ke spáse během celého liturgického roku**. Je určen pro účastníky, kteří již mají zkušenost práce s biblickými texty. Se začátečníky pracujeme pouze s hledáním souvislosti mezi blahoslovenstvím a jedním z novozákonních textů (2. a 3. sloupec).

Postup pro zkušenější může být následující:

- Ze Starého zákona se dozvídáme, co v něm první křesťané rozpoznali jako zvěst vztahující se k Ježíši Kristu (1. sloupec v tabulce).
- Ježíš potvrzuje Boží příslib spásy; poznáváme, v čem spása spočívá: co pro nás koná Bůh a co máme dělat my (2. sloupec v tabulce).
- Objevujeme tento postoj v novozákonních textech; učíme se odpovídat Bohu v modlitbě. K tomu nám mohou pomoci i výňatky z uvedených žalmů (pro dospívající a dospělé účastníky katecheze). Modlitby uvedené v Písmu nás utvrzují ve víře, umožňují nám nahlédnout do zkušenosti lidí s Bohem, povzbuzují nás ke správnému konání (3. sloupec v tabulce).

Možnost využití námětu:

- doplnit program předmětu „náboženská výchova“ podle osnov ČBK z roku 2004 pro 4. ročník, pokud pracujete s dětmi, které již přijímají eucharis-

tii. V tomto ročníku jsou zařazena blahoslovenství v kontextu Božího království ve dvou setkáních. Využitím níže uvedených námětů během roku přispějete k naplnění jednoho z cílů náboženské výchovy: prohloubit prožívání přijatých svátostí;

- připravit vlastní celoroční program pro děti ve smíšených věkových skupinách podle níže uvedených bodů, které v jednotlivých setkáních rozvedete (SZ text, NZ text, souvislost se slavením liturgie);
- pro mladé lidi a dospělé jako cyklus osmi setkání následujících za sebou. Cyklus je vhodné zahájit v době adventní, nebo krátce po Novém roce. Jinou variantou je zařadit setkání nad jednotlivými blahoslovenstvími do programu společenství během celého roku v období, jak je doporučeno níže.

Podnětem pro „vstup“ do katecheze s programem blahoslovenství budou buď některé liturgické svátky, nebo začátek liturgické doby. Vybrali jsme celkem osm takových příležitostí (časových bodů), při kterých bude účastníkům katecheze představeno jedno blahoslovenství, podle něhož by se měli snažit v následujícím období žít.

Vybrané časové body:

- začátek adventu (prosinec): blahoslovení hladovějící a žíznící po spravedlnosti
- slavnost Ježíšova narození (nebo začátek ledna): tišší
- začátek doby postní: milosrdní
- Svatý týden (v rámci přípravy na Velikonoční třídení): chudí v duchu
- začátek května (měsíce Panny Marie): šířitelé pokoje

- před slavností sv. Cyrila a Metoděje (během června): plačící
- září (před slavností sv. Václava): pronásledování pro spravedlnost
- říjen (před slavností Všech svatých): čisté srdce
- slavnost Krista Krále – společná reflexe celého programu

Před uvedením nového blahoslavenství krátce vyhodnotíme předešlé zkušenosti. Děti si vybarví příslušné pole ve svém schématu a mohou si k němu připsat např. biblický verš, svoji modlitbu, myšlenku apod.

Prožívání v liturgickém roce (viz schéma). Za počátek programu můžeme zvolit začátek školního roku, nebo lépe začátek adventu. V tom případě bude program pokračovat v dalším školním roce.

Část C: Práce s obrazy k tématu „Ježíš při poslední večeři“

Giotto: Umývání nohou učedníkům

J 13,3–7

je milosrdná láska – dar sama sebe. Když učedníci pochopí, co jim učinil (verš 12), mají o tom vydávat viditelné svědectví: „Dal jsem vám příklad, abyste i vy jednali, jako jsem jednal já... Když to víte, blaze vám, jestliže to také činíte.“ (verše 15–17)

Duccio: Poslední večeře

L 22,14–23 a J 13,21b–27

Základem scény je vyprávění o poslední večeři podle synoptiků, konkrétně podle L 22,14–23. Duccio zachytil okamžik, kdy Ježíš podává omočené sousto Jidášovi. Význam této scény uvádí J 13,21nn. Jidáš je na tomto obraze symbolem nevíry v Ježíše, ostatní učedníci v čele s Petrem reprezentují ty, kteří Ježíši uvěřili a po prožití velikonočních událostí přijali jeho smrt a vzkříšení a na jeho památku se scházeli k modlitbám a lámání chleba.

Porovnáním obsahu a poselství obou obrazů vedeme účastníky katecheze k hlubšímu porozumění tajemství eucharistie, jak je naznačují i tyto dvě scény z poslední večeře: slavit eucharistii znamená následovat Ježíše v jeho lásce a věřit v něj. Katecheze má pomoci člověku dorůst do tohoto postoje. Meditace obou obrazů je jedním z možných způsobů pomoci na této cestě. Podrobný scénář k práci s oběma obrazy najdete na www.

složka	název
NOVÉ	
1302-PP-A	Pracovní list č. 1 – eucharistie; Pracovní list č. 2 – preface; Pracovní list č. 3 – preface o eucharistii; Pracovní list č. 4 - modlitby z bohoslužby oběti
1303-PP-B	Tabulky s texty k jednotlivým blahoslavenstvím
1303-PP-C	Scénář ke katechezi s obrazy
DŘÍVE ZVEŘEJNĚNÉ ČLÁNKY A METODICKÉ MATERIÁLY	
archiv 1/2009	Postní doba - cesta k Velikonocům (J. Šlégr)
archiv 3/2009	Dějiny spásy v eucharistické modlitbě (M. Zimmermannová)
archiv 4/2009	Pozdravení pokoje (J. Šlégr)
archiv 3/2010	Mystagogie jako uvedení do tajemství Krista v rané církvi (D. Vopřada)
archiv 3/2010	Mystagogie dnes (podle P. Clerka)
archiv 3/2010	Misál Pavla VI. v historických souvislostech (J. Šlégr)
archiv 3/2010	Liturgická výchova v katechezi (M. Zimmermannová)
1003-27	Symbyoly křesťanské iniciace (M. Zimmermannová)
archiv 4/2010	Liturgie – škola křesťanské modlitby (V. Kohut)
archiv 4/2010	Výchova dětí ke slavení liturgie (M. Orlovská)
archiv 4/2010	Předobrazy eucharistie (J. Šlégr)
archiv 1/2012	Duch Svatý v liturgii (J. Šlégr)
archiv 1/2013	Rozvíjení daru víry u dětí v Katechezi dobrého pastýře (B. Surma) - plný text článku jen v tištěné podobě
1103 Téma Církev – užitečné pomůcky	Eucharistie jako svátost jednoty (PW prezentace s komentářem) (M. Zimmermannová)

V tomto čísle časopisu odkazujeme na tyto **církevní dokumenty o eucharistii**:

Ecclesia de Eucharistia (encyklika Jana Pavla II., 2004)

Mane nobiscum Domine (apoštolský list Jana Pavla II., 2004)

Sacramentum Caritatis (posynodální apoštolská exhortace Benedikta XVI.)

Vaší pozornosti též doporučujeme sborníky, monografie a články:

Křesťanská iniciace, Katechetická sekce ČBK, Praha a České Budějovice, 2012. Dostupné v diecézních katechetických centrech.

Co s dětmi při liturgii, Sdružení sv. Jana Neumanna, České Budějovice, 2011. Ke stažení na <http://kc.bcb.cz/d/Co-s-detmi-pri-liturgii-4.pdf>.

Časopis *Studia theologica*: DEMEL, Zdeněk. Animace liturgie. Vyšlo v č. 43, 2011, s. 99-120.

Mezinárodní katolická revue Communio: č. 1-2, 2013 je věnováno tématu Blahoslavenství; č. 2, 2006, tématu Eucharistie (obsahy obou čísel viz www.mkrcommunio.cz)

Salve: tématu Eucharistie bylo věnováno 2. číslo roku 2005 (obsah viz www.krystal.op.cz)

Teologické texty: DULLES, Avery. Eucharistická církev – vize Jana Pavla II. Vyšlo v č. 3, 2005, dostupné na www.teologicketexty.cz

V příštím čísle se budeme zabývat pomůckami k porozumění mši svaté (pro ministranky, misálky pro děti a podobné příručky pro dospělé, pomůcky z dětských časopisů).